

การศึกษาประสิทธิภาพการจัดการน้ำเสียในโรงพยาบาลสังกัด สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

นายประโชติ กราบกราน

สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบสถานการณ์และประสิทธิภาพการจัดการน้ำเสียของโรงพยาบาลสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขทั้งหมด โดยใช้การศึกษาเชิงสำรวจซึ่งดำเนินการในปี พ.ศ.2555 ด้วยการใช้แบบสอบถามสอบถามกับหัวหน้างาน นักวิชาการหรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานจัดการน้ำเสียของ โรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไปและโรงพยาบาลชุมชนทั่วประเทศทั้งหมดจำนวน 837 แห่ง ในประเด็นสำคัญที่ส่งผลต่อการจัดการน้ำเสียของโรงพยาบาล ได้แก่ ด้านข้อมูลทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับการจัดการน้ำเสีย ด้านบุคลากรผู้รับผิดชอบการจัดการน้ำเสีย ด้านตัวระบบบำบัดน้ำเสีย ด้านการบริหารจัดการระบบบำบัดน้ำเสีย และด้านการใช้ประโยชน์จากน้ำเสียของโรงพยาบาล ผลการศึกษาพบว่า

โรงพยาบาลร้อยละ 73.60 มีเจ้าหน้าที่ระดับผู้ปฏิบัติงานที่ทำหน้าที่ดูแลระบบบำบัดน้ำเสียที่มีประสบการณ์ในการดูแลระบบบำบัดน้ำเสียมากกว่า 2 ปี และร้อยละ 72.57 ของโรงพยาบาลมีเจ้าหน้าที่ซึ่งเคยได้รับการอบรมด้านการดูแลระบบบำบัดน้ำเสียโรงพยาบาล ร้อยละ 63.0 ของโรงพยาบาลมีการมอบหมายนักวิชาการเพื่อทำหน้าที่ควบคุมกำกับงานบำบัดน้ำเสีย วิธีการควบคุมกำกับงานบำบัดน้ำเสียของโรงพยาบาลที่ใช้กันมากที่สุด คือ การสุ่มเข้าไปดูการทำงานของระบบเป็นครั้งคราวคิดเป็นร้อยละ 41.80 ปัญหาสำคัญของระบบบำบัดน้ำเสียของโรงพยาบาลที่พบมากที่สุดคือเครื่องจักรชำรุด รองลงมา คือ การออกแบบก่อสร้างมานานขนาดไม่เหมาะสมกับปริมาณน้ำเสียปัจจุบัน โรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไป ทั้งหมด (ร้อยละ 100) มีการตรวจคุณภาพน้ำทิ้ง แต่มีโรงพยาบาลชุมชนร้อยละ 1.64 ที่ไม่ได้ตรวจคุณภาพน้ำทิ้ง น้ำทิ้งของโรงพยาบาลมีคุณภาพผ่านเกณฑ์มาตรฐานตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในทุกพารามิเตอร์ร้อยละ 72.17 โดยน้ำทิ้งจากโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไปและโรงพยาบาลชุมชนผ่านเกณฑ์มาตรฐาน ร้อยละ 85.71 , 84.91 และ 69.59 ตามลำดับ ปัญหาที่สำคัญในการดูแลซ่อมแซมระบบบำบัดน้ำเสียของโรงพยาบาลคือ การต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการนาน การหาวัสดุอุปกรณ์ยากในพื้นที่ และการขาดองค์ความรู้ตามลำดับ ในการแก้ไขปัญหาบำบัดน้ำเสีย โรงพยาบาลใช้วิธีดำเนินการซ่อมแซมเองมากที่สุด โรงพยาบาลร้อยละ 25.60 เคยทำการว่าจ้างที่ปรึกษาในการเดินระบบบำบัดน้ำเสีย โรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไปและโรงพยาบาลชุมชนมีการนำน้ำเสียที่ผ่านการบำบัดแล้วกลับมาใช้ประโยชน์ร้อยละ 52.38 , 56.60 และ 43.19 ตามลำดับ จากผลการศึกษาเพื่อให้การบำบัดน้ำเสียของโรงพยาบาลมีประสิทธิภาพและได้มาตรฐาน กระทรวงสาธารณสุขควรให้ความสำคัญในการจัดให้มีเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถ มีจำนวนเพียงพอและได้รับการพัฒนาความรู้อย่างสม่ำเสมอ ในการควบคุมดูแลระบบบำบัดน้ำเสีย มีการซ่อมแซมเครื่องจักรของระบบบำบัดให้อยู่ในสภาพใช้งานได้ดีตลอดเวลา ตลอดจนมีการพัฒนาปรับปรุงระบบบำบัดน้ำเสียให้มีขนาดเหมาะสมกับปริมาณน้ำเสียตามการขยายขนาดของโรงพยาบาล